

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als archeologische site van de burcht van Kolmont in Tongeren (Overrepen)

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1 tot en met 6.1.14,
- het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014, artikel 6.2.1.

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de erfgoedwaarden zijn onderzocht door het agentschap Onroerend Erfgoed en door de studiebureaus TARGET en RAAP, in opdracht van het agentschap Onroerend Erfgoed;
- de resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in een beschermingsdossier;
- het voorlopig beschermingsbesluit werd getekend op 27 maart 2024 en werd bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt op 23 april 2024;
- de zakelijkrechthouders zijn op de hoogte gebracht van de voorlopige bescherming;
- De gemeente Tongeren organiseerde een openbaar onderzoek van 1 mei 2024 tot en met 31 mei 2024.

De behandeling van de adviezen, opmerkingen en bezwaren is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

De archeologische site de burcht van Kolmont in Tongeren (Overrepen) is van algemeen belang wegens de archeologische erfgoedwaarde:

In Vlaanderen zijn slechts een beperkt aantal hoogteburchten gekend en bewaard. Er is tot op heden ook nauwelijks onderzoek gedaan naar dergelijke burchten. De burcht van Kolmont is het best bewaarde voorbeeld van een hoogteburcht in Vlaanderen. Een waarderend archeologisch onderzoek maakte duidelijk dat het bodemarchief er grotendeels onder zeer goede omstandigheden bewaard is gebleven. Het nog aanwezige archeologisch bodemarchief is de voornaamste bron van informatie om de oprichting, de organisatie en de evolutie van deze hoogteburcht te kunnen begrijpen.

De archeologische site is gelegen binnen de speciale beschermingszone Bossen en kalkgraslanden van Haspengouw. Er werd een passende beoordeling opgemaakt. De passende beoordeling besluit dat:

- de vooropgestelde beschermingen van Kolmontbos als cultuurhistorisch landschap, van de burcht van Kolmont als archeologische site en van de ruïne van de burcht als monument (Overrepen, Tongeren) geen significant negatief effect hebben op deelgebied BE2200038-1 'Herkwinning/Zammelen/Kolmont' van habitatrictlijngebied BE2200038 'Bossen en kalkgraslanden van Haspengouw'. De huidige natuurwaarden en de natuurdoelstellingen worden gevrijwaard. Het behoud, de uitbreiding en/of de versterking van populaties en habitats worden niet verhinderd.
- de vooropgestelde beschermingen van Kolmontbos als cultuurhistorisch landschap, van de burcht van Kolmont als archeologische site en van de ruïne van de burcht als monument (Overrepen, Tongeren) geen significant negatief effect hebben op natuurbeheerplan type 4 Kolmontbos. Voor het te beschermen gebied wordt aanbevolen een geïntegreerd beheerplan op te maken. Dit document brengt de beheerdoelstellingen vanuit natuurbehoud en onroerend erfgoed samen in één afgestemde gebiedsgerichte visie en plan, binnen de geldende regelgeving.

In algemene zin zijn de huidige natuur- en onroerenderfgoedwaarden nauw elkaar verbonden en versterken de natuur- en onroerenderfgoeddoelstellingen elkaar. De vooropgestelde beschermingen van Kolmontbos als cultuurhistorisch landschap, van de burcht van Kolmont als archeologische site en van de ruïne van de burcht als monument (Overrepen, Tongeren) bieden de natuurwaarden en het natuurbeheer meer kansen dan bedreigingen.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, artikel 36ter, §3 en §4.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. De volgende onroerende goederen worden definitief beschermd als archeologische site:

De burcht van Kolmont, Tongeren (Overrepen), Burchtstraat zonder nummer en Oude Kolmontstraat zonder nummer, bij het kadaster bekend als: Tongeren, 18de afdeling, sectie B, perceelnummers 32C (deel), 35, 37E, 38L en 40A.

Het plan met de aflijning is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de archeologische site is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Art. 2. De archeologische site heeft archeologische erfgoedwaarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van de archeologische site zijn:

- 1° De burchtheuvel met het ommuurde neerhof en het opperhof, restanten van gebouwen en onder het maaiveld het goed bewaard gebleven archeologisch bodemarchief;
- 2° De grotendeels opgevulde binnenste droge gracht rond de burchtheuvel (heringericht als latere zuidelijke toegang tot de site) en de buitenste walstructuur;
- 3° De noordelijke toegang tot de burchtheuvel met in de bodem bewaard gebleven muren van een poortgebouw en brugconstructie;
- 4° De noordelijke toegangsweg tot de burchtheuvel, die de site met het middeleeuwse gehucht Kolmont verbond, in het noordoosten geflankeerd door een gebogen aarden wal;
- 5° De natuurlijke bron ten noordwesten van de burcht, die de buitenste burchtgracht van water voorzag;
- 6° De percelen tussen de burchtheuvel en de Oude Kolmontstraat waar door middel van geofysisch onderzoek verschillende responsen zijn waargenomen.

Art. 3. De beheersdoelstellingen voor de archeologische site zijn:

- 1° Het nemen van erosiebestrijdende maatregelen. De helling van de burchtheuvel bestaat het best uit lokale grasvegetatie of een kruidlaag die zich spontaan ontwikkelt. Op langere termijn dient bekeken te worden wat de beste neutrale vegetatie is naar oppervlakkige erosiebeheersing enerzijds en naar het stabiliseren van de burchtheuvel anderzijds;
- 2° Het beheersen van de boomaanwas op de hellingen, inclusief het maaien van zaailingen, is wenselijk. Het is niet aangewezen om de bomen die op de burchthelling aanwezig zijn te kappen, dit gezien hun natuurwaarde én het feit dat een aantal van hen duidelijk gerelateerd zijn aan het parklandschap en dus eveneens een erfgoedwaarde hebben. Het is wel aangewezen om goed te monitoren welke bomen afsterven. Bomen die afsterven of die dreigen om te vallen dienen preventief geveld te worden vooraleer ze omvallen. Monitoring van de fysische toestand van de bomen en hun standplaats is noodzakelijk om tijdig problemen vast te stellen en acties te ondernemen om waardevolle bomen binnen hun specifieke context zo oud mogelijk te laten worden. Het verwijderen van de bomen dient steeds te gebeuren met behoud van de stronk in de bodem (om geen archeologische resten te beschadigen). Ook het herstel van zones die weggeslagen zijn door oudere boomvallen is aangewezen om het verder verschuiven van de helling te vermijden;
- 3° Het betreden van helling van de buitenste omwalling of van de burchtheuvel met zware machinale voertuigen moet zo veel als mogelijk vermeden worden, zeker in natte periodes. Indien het niet anders kan dienen zware machines met aangepaste bandenspanning te opereren of dienen er rijplaten geplaatst te worden. Als machinale voertuigen ingezet worden dient ook de breedte beperkt te worden zodat de basis van de wallen niet wordt geschonden.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker houden de archeologische site in stand en onderhouden ze door:

- 1° de archeologische site als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade door brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van de archeologische site regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;

4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Een toelating is vereist voor de volgende handelingen aan of in de archeologische site:

- 1° het wijzigen van het microreliëf;
- 2° elke handeling die een aanzienlijke wijziging van de landschapskenmerken tot gevolg heeft;
- 3° graafwerken in functie van het bouwen, verbouwen of heropbouwen van constructies;
- 4° het plaatsen van ondergrondse leidingen, met inbegrip van drainageleidingen;
- 5° het aanleggen of wijzigen van wegen en paden;
- 6° het aanplanten van bomen en struiken en het ontstronken van bomen;
- 7° het scheuren van grasland of het omzetten van grasland in akkerland;
- 8° het diepploegen, diepwoelen en diepspitten (namelijk het scheuren van de ploegzool zonder dat bodem naar boven wordt gebracht en omgeploegd) van akkerland, met andere woorden grondbewerking dieper dan 30 cm.

Er is geen toelating vereist voor:

- 1° regulier onderhoud;
- 2° passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood.

Brussel, 23/07/24

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Sig)
Getekend op: 2024-07-23 09:12:03 +02:00
Reden: ik keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE